

vezilo

GLASILO BELOKRANJSKE
TRIKOTAŽNE INDUSTRIJE

**Premalo
sodelavcev**

Kontrola: organ delavskega razreda

Nemalokrat se je med delavci pojavilo vprašanje, kaj je pravzaprav delavska kontrola, s kakšnimi vprašanji se ukvarja ipd. Zavoljo tega bomo v današnjem zapisu poskušali v kratkih obrisih podati nekaj bistvenih značilnosti kontrole.

Osnutek zakona o združenem delu daje precejšen poudarek organiziranju in delovanju samoupravne delavske kontrole v OZD in določa nekaj novosti. Samoupravna delavska kontrola je organ delavskega razreda in njegova dolžnost je skrb za uresničevanje in varstvo samoupravnih pravic delavcev. Vedeti pa moramo, da ni podaljšana roka zunanjih institucij, na primer službe družbenega knjigovodstva, organov javne uprave itd.

Kontrolo je potrebno uveljaviti v vseh njenih oblikah: neposredno, preko organov upravljanja in preko posebnega

organa samoupravne delavske kontrole, skladno s 526. členom osnutka zakona. Uresničevanje kontrole pomeni, da mora delavski svet organizacije združenega dela vsakemu delavcu zagotoviti vpogled v listine, spise, poročila glede materialno finančnega stanja in poslovanja, razen tistih listin, ki imajo značaj poslovne tajnosti. Delavski svet je dolžan obravnavati vsak predlog organa samoupravne delavske kontrole in nepravilnosti odstraniti. O ugotovljenem stanju, ukrepih in stališčih je dolžan obvestiti organ samoupravne delavske kontrole. V primeru nesoglasij med delavskim svetom in organom samoupravne delavske kontrole odločajo delavci skladno s samoupravnim sporazumom o združitvi oziroma statutom.

Delavci v TOZD in delovni organizaciji člani organa samoupravne delavske kontrole voli-

jo in odpokličejo na način, kot ga opredelijo v svojem samoupravnem splošnem aktu, skladno z zakonom, volijo in odpokličejo jih torej po načelu delegatskega sistema. Kandidatno listo in kandidacijski postopek izvede sindikalna organizacija. Sindikalna organizacija lahko tudi poda predlog za odpoklic članov delavske samoupravne kontrole.

Organ samoupravne delavske kontrole lahko zahteva od pooblaščenih organov v organizaciji združenega dela potrebno število strokovnjakov za opravljanje določenih strokovnih del iz delovnega področja organa. Ti delavci so odgovorni organom in delavskemu svetu in delujejo po navodilih organa samoupravne delavske kontrole. Organ kontrole se lahko za ugotavljanje določenih dejstev obrne tudi na strokovnjake zunaj svoje delovne organizacije oziroma skupnosti. Ima pravico in dolžnost, da se obrne na organe, ki so pristojni za nadzor nad zakonitostjo dela delovne organizacije, na javnega pravobranilca družbenega samoupravljanja, službo družbenega knjigovodstva itd.

Organ samoupravne delavske kontrole lahko opozori delavski svet na kršenje samoupravnih pravic delavcev, oškodovanje družbene lastnine, sprejetje akta, ki je v nasprotju s stališči delavcev, če je delavski svet sprejel takšen ukrep, stališče ali akt. V primeru da delavski svet kljub opozorilu ne spremeni svojega sklepa ali ukrepa, tedaj lahko organ samoupravne delavske kontrole predlaga skupnosti družbenopolitične skupnosti zadržanje sklepa, ukrepa ali akta.

Prostor nam ne dovoljuje, da bi še kaj več povedali o kontroli, po vsej verjetnosti pa bomo v eni izmed naslednjih številčk pisali o naši kontroli: o začetku, težavah, uspehih, neuspehih itd.

Nekam hudo dolgo smo „rojevali“ (uredniški odbor namreč) julijsko številko „Vezila“ in ko je že kazalo, da bo izšla šele v osmem mesecu, se nam je posrečilo zbrati dovolj gradiva. Še veliko slabše je kazalo z avgustovsko številko. Telefoni so peli, obljube deževale, predal pa, kjer naj bi se nabrali številni obljubljeni prispevki, je ostal prazen. Torej vsi tisti, ki ste zatajili — morebiti zavoljo glavobola, kislih deževnih dni, ki niso najbolje vplivali na vašo ustvarjalnost, morda tudi zaradi majhnih honorarjev — obljubo lahko še uresničite. Vaše vesti, članke itd. bomo uporabili v naslednji številki.

In kako smo povili številko, ki je pred vami? Po pravici povedano — hudo težko. Po podpisanih prispevkih boste lahko ugotovili, da so tudi sredi sušnih dni za pisalni stroj sedli skorajda vsi tisti, ki za naše glasilo — žal je teh bore malo — več ali manj najbolj redno pišejo. Morebiti je zaradi tega številka nekoliko dolga, časna, menimo pa, da jo boste navzlic temu radi vzeli v roke in jo, če ne že doma, prelistali vsaj na dopustu.

In kaj prinaša avgustovska številka? Prebrali boste lahko zadnje nadaljevanje o kadrovske politiki, se seznanili z rezultati poslovanja v prvih šestih mesecih letošnjega leta, s pomočjo arhivskih slik nekateri obudili spomin na minula leta, drugi pa se sprehodili po „zgodovini“, spoznali boste nekaj delavcev iz Dobove, še naprej objavljamo nadaljevanke o raku in morebiti vam bo všeč tudi tokratni izbor „Poletnih fotoutrinkov“. Poleg tega boste lahko našli še nekaj zanimivih vesti.

In za konec: če bi v prihodnji številki — uredništvo jo počasi že pripravlja — želeli prebrati kaj o delu vaših tovarišev, vašega oddelka, nam pošljite prispevek in zagotovo bo objavljen.

Za uredništvo:
P. M.

Nekaj o kadrovski politiki

Osnutek zakona o združenem delu še bolj kot dosedanj zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu postavlja pred kadrovsko službo še odgovornejše naloge, ne samo s področja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu, temveč tudi z drugih področij, med katerimi so urejanje delitve dohodka in dohodkovnih odnosov, odgovornost in samoupravna organiziranost zelo pomembni. Ne smemo pozabiti, da je zakon o združenem delu zasnovan in oblikovan z namenom, da bi

postal v rokah delavcev učinkovit instrument nadaljnje družbene preobrazbe odnosov v združenem delu in na njih zasnovanega sistema združenega dela, tj. instrument v rokah samoupravno, družbeno in politično organiziranih delavcev v njihovi tvorni dejavnosti za oblikovanje trdnega in enovitega sistema združenega dela. Mislim, da je jasno, kakšno vlogo imata pri tem kadrovska služba in samoupravna kadrovska politika ne samo v pogledu planiranja in izobraževanja kadrov, temveč tudi v izvrševanju vseh ostalih kadrovskih funkcij, ki so in morajo biti v skladu z določili naše ustave, zakonom o združenem delu in sprejetimi samoupravnimi akti delovne oziroma temeljne organizacije združenega dela, z akti, ki bodo morali biti čimprej usklajeni z določili novega zakona o združenem delu. To v praksi pomeni kvalitativno in kvantitativno povečanje dela in odgovornost delavcev, ki delajo na kadrovskem področju. Kadrovska služba zahteva od delavca bolj kakor do sedaj polno angažiranost in večjo odgovornost, saj je za delo z ljudmi treba poleg strokovnosti imeti tudi dovolj potrpežljivosti, požrtvovalnosti, razumevanja in predvsem imeti v vidu optimalno porabo vseh kadrov.

Osnutek zakona o združenem delu obravnava kazenske določbe kot norme in opredeljuje prestopke in prekrške, ki so kot sankcije ovrednotene v denarnih kaznih OZD oziroma odgovornega delavca. Prekrški, ki jih lahko naredi kadrovska služba, so zelo številni, a denarna kazen za odgovorno osebo je do 10.000 din.

V naši delovni organizaciji, v 7 proizvodnih TOZD, v TOZD IC — poklicna tekstilna šola in v DSSS, združuje svoje delo nekaj manj kot 1500 delavcev. To število se bo po srednjeročnem planu razvoja do 1980. leta povečalo ne samo številčno, temveč se bo izboljšala predvsem kvalifikacijska in izobrazbena struktura zaposlenih.

V realizaciji letnega in srednjeročnega načrta kadrovskih potreb mora kadrovska služba v tesnem sodelovanju s proizvodnimi TOZD, s TOZD Izobraževalni center in sektorji (službami) DSSS pravočasno pripraviti in realizirati številne kadrovske ukrepe (plani: zaposlovanje in sprejemanje, štipendiranje, napredovanje, izobraževanje, plan strokovnjakov, stanovanjska

problematika in drugi ukrepi, ter reševanje tekočih zadev). To pomeni, da mora biti kadrovska politika jasna, javna, zapisana, dolgoročna, elastična, da mora upoštevati poleg interesov TOZD in celotne organizacije interese občine, zahteve družbenega razvoja in pa interese posameznikov in delovnih skupin. Dobro organizirana in vedno prisotna kadrovska služba, ki je deležna podpore in sodelovanja vseh dejavnikov v TOZD in v D.O. v praksi pomeni, da pravočasno in preventivno ukrepa tako, da pravega človeka postavi na pravo delovno mesto in na ta način tudi pravočasno odkloni morebitne sporne situacije. Posameznik, ki je pohvaljen ali nagrajen za uspešno delo oziroma grajan za delovno ali tehnološko disciplino bo občutil, da se o vsakem posameznem delavcu vodi račun, in se bo še bolj potrudil, da bo svoje delo še izboljšal in bo graja nanj pozitivno vplivala. Že kakšna majhna pozornost, npr.: voščilo delavcu za rojstni dan, lahko stimulira posameznika.

Samo zaradi ilustracije nekaj podatkov o npr. tekstilnih tehnikih v naši delovni organizaciji. Sedaj imamo skupno okrog 50 tekstilnih tehnikov. Številčno kar zadovoljivo. Toda lahko se vprašamo, ali so ti tekstilni tehniki na pravem delovnem mestu. Analiza je pokazala, da veliko število teh strokovnjakov ne dela na delovnih mestih, ki so jim po sistematizaciji delovnih mest namenjena, ampak na drugih delovnih mestih, predvsem v režiji. Samo v reševanju teh in sorodnih problemov kadrovska politika lahko najde svoje pravo mesto. Vprašanje je tudi nagrajevanje delavcev v proizvodnji, za kar se mora kadrovska služba bolj angažirati.

Čeravno je na področju izobraževanja ob delu in za delo precej storjenega, stojijo pred kadrovsko službo še velike naloge. Ena od teh je tudi analiza obstoječe kadrovske strukture, saj imamo številne delavce, ki zasedajo neustrezna delovna mesta, in mnogi med njimi so po svojih izkušnjah in aktivnostih ne samo povprečni, ampak tudi strokovno dorasli delavcem z diplomami, ki se zahtevajo za to delovno mesto. Več bi bilo treba storiti tudi pri analiziranju fluktuacije in usposabljanju in pripravljanju mladih strokovno in samoupravno usmerjenih kadrov, ki bodo

jutri dostojna zamenjava za tiste, ki gredo v pokoj ali pa ne ustrezajo oziroma ne dosegajo dobrih delovnih rezultatov.

Doslej je na kadrovskem področju precej storjenega, je pa še dosti problemov in nalog, ki stojijo pred kadrovsko službo. Zato tudi vsak dinar, ki se investira v izobraževanje samoupravno in družbeno-politično usmerjenih, ter strokovno usposobljenih delavcev, posebno tistih, ki delajo v kadrovskem oddelku, oziroma ki se bo investiralo v kadrovsko službo, ne bo vržen proč, temveč se bo stoodstotno in hitro obrestoval.

D. Ž.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Petra Pečarja se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Konfekcija in sodelavcem za podarjene vence in izraze sožalja.

Anka Mlačak

ZAHVALA

Ob prerani izgubi očeta Janeza Butala se iskreno zahvaljujem OOS TOZD Konfekcija Metlika za podarjeni venec, delavkam pa za zbrani denar, izraze sožalja in spremstvo na zadnji poti.

Hvala vsem
Ivanka Staresinič

ZAHVALA

Ob boleči izgubi brata Janka se zahvaljujem vsem delavkam iz konfekcije, ki so zbrale denar in mi pomagale. Posebna zahvala sindikatu za vence in podarjeni denar, ter vsem ljudem, ki so se prišli poslovit od nepozabnega brata Janka.

Marta Čučić

Ureja uredniški odbor: Slobodanka Videtič, Stevica Medek, Dragica Nenadič, Milan Travnikar, Milan Bračika, Marjan Pavlovič, Ivan Brodarič in Ivan Biščan. Glavni in odgovorni urednik: Toni Gašperič, tehnični urednik: Janez Pezelj. Izdaja Belokranjska trikotna industrija Metlika. VEZILO izhaja enkrat na mesec v 1700 izvodih. Stavek, filmi in prelom Dolenjski list, tiska KNJIGOTISK Novo mesto.

DOPOLNITEV

V prejšnji številki Vezila smo napisali, da je bil ob srečanju borcev 3. julija 1976 izvoljen aktiv odbora Zveze borcev v sestavi: Jure Flajnik, Jože Šterk in Drago Žvab. Pomotoma pa nista bila navedena tudi Marica Lozar in Marjan Malešič, za kar se jima opravičujemo.

Opravičujemo se tudi tovarišu Jožetu Panjanu. Moral bi biti na seznamu tistih, ki so vpisali 3000 dinarjev in več. Do neljube napake je prišlo zavoljo površnega dela pri sestavljanju seznama.

Uredništvo

OPRAVIČILO

Opravičujemo se TOZD izobraževalni center, ker smo jih pomotoma izpustili pri seznamu vpisa posojila za ceste v sedmi številki Vezila. Poudarjamo, da so zaposleni v TOZD IC prvi dosegli 100 % vpis posojila za ceste. To je vsekakor hvale vredno, upamo pa tudi, da bodo tovariši iz IC sprejeli naše opravičilo.

Uredništvo

Novosti zahtevajo varčevanje

Prvo polletje 1976 je mimo in prav je, da pogledamo, kako smo poslovali oziroma kakšne rezultate smo dosegli.

Znano je, da je v prvem polletju stopil v veljavo zakon o zagotavljanju plačil in ugotavljanju rezultatov poslovanja na podlagi plačane realizacije. Tu-

tate in rezultate v istem obdobju leta 1975 oziroma z gospodarskim načrtom 1976, vidimo, da so dokaj zadovoljivi, vendar ne takšni kot bi morali biti, da bi lahko rekli, da smo uspešno poslovali. Zelo važno področje, na katero lahko neposredno vplivamo, je področje

Kodranka (54 %), Pletilnica (34), Barvarna (50), K. Metlika (49), K. Čr. (57), M.p. (55), Dob. (52), DSSS (50).

REZULTAT bi bil še slabši zaradi tega, ker vemo, da se bodo določeni stroški, ki niso bili upoštevani v tem polletju, prenesli v naslednje polletje,

	Doseženo	Plan 76	Doseženo	Indeks	
	30. 6. 75		30. 6. 76	3/1	3/2
celotni dohodek	142.281	346.550	161.658	114	47
amortizacija	7.249	20.114	9.262	128	46
dohodek	42.171	103.750	49.918	119	49
osebni dohodki	28.207	68.505	35.526	126	52
dobiček	4.986	15.000	5.453	110	37
povprečni OD	2.261	2.881	2.847	126	99

Če prikažemo rezultate po plačani realizaciji, kar je z zakonom določeno, se stanje bistveno spremeni in sicer:

	plan 76	doseženo	Indeks
		30. 6. 76	
celotni dohodek	309.982	150.590	49
dohodek	92.093	35.335	39
izguba	—	9.130	—

di na trg je vedno težje prodirati, ker je iskana boljše kvaliteta, krajši dostavni roki in nižje cene.

V gospodarskem načrtu za leto 1976 smo si zastavili nalogo, doseči take rezultate, da bi normalno poslovali ter dvignili standard naših delavcev. Prikazali bomo rezultate v primerjavi z gospodarskim načrtom za leto 1976 in doseženimi rezultati do 30. 6. 1975.

Zaradi lažje primerjave s preteklim letom bomo prikazali rezultate po fakturirani realizaciji

Ako primerjamo (po fakturirani realizaciji) dosežene rezul-

tske fiksnih stroškov. Z gospodarskim načrtom za leto 1976 smo predvideli, da bomo dosegli 131.849.000,00 din fiksnih stroškov. V prvem polletju smo prekoračili plan, to se pravi, da smo pri nedoseženem celotnem dohodku presegli stroške. Doseg fiksnih stroškov po posameznih tozd je sledeč:

oziroma se bodo obračunali na koncu leta. Trinajst milijard je velika vsota, ki je ne bi smeli prekoračiti, vsak strošek manj pa pomeni več denarja za osebne dohodke, stanovanja in sklade, zato moramo varčevati na vseh področjih in racionalno poslovati.

J. OFAK

KRONIKA ZA JULIJ

Metlika:

Prišli v mesecu juliju 1976: 1. PETRIC Jože 10. 7. 1976 iz JLA, 2. STEZINAR Andrej 15. 7. — vjenec, 3. SIMONIČ Martin 26. 7. 1976 iz JLA

Odšli iz delovne organizacije: 1. KLEMENČIČ Vida 3. 7. 1976, 2. PEZDIRC Marija 9. 7. 1976, 3. DAUTOVIČ Veselin 31. 7. 1976, 4. LADIKA Nikola 31. 7. 1976, 5. HERAK Branko 31. 7. 1976 v JLA

Črnomelj:

Odšli iz TOZD: 1. KOŠELE Helena upokojena, 2. SREČKOVIČ Romana upokojena, 3. STRUGAR Jožefa upokojena.

MISEL S SESTANKA

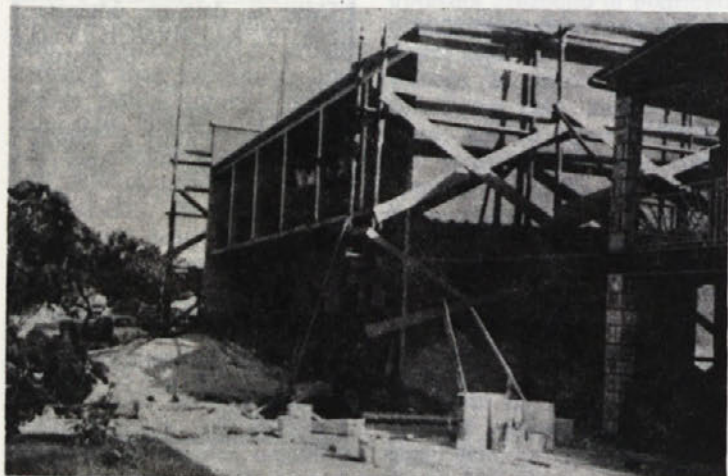
Nam, ki smo zaposleni v gospodarstvu, vseskozi govorijo, da moramo biti gospodarni, da se moramo stabilizacijsko obnašati ter da moramo zategniti pasove. Prav bi bilo, če bi enako storili tudi tovariši v negospodarstvu, ne pa da višajo osebne dohodke. Stabilizacijsko se moramo obnašati VSI.

Pogled v enega od obratov. Tako je bilo pred leti, ki neusmiljeno drvijo. In z njimi napredek. Slika današnjega dne je zato drugačna.

Foto

sprehodi po zgodovini

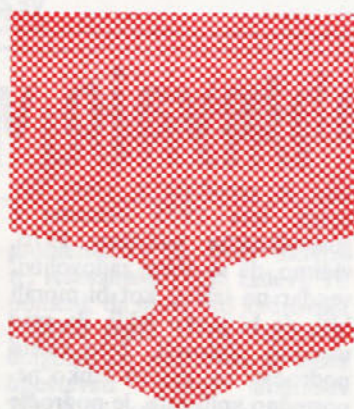
Takole smo gradili dom v Seči pri Portorožu. Letos je bilo veskozi polno zaseden. Prijetne ure oddiha smo preživel v njem in v toplu slanim morju. Včeraj smo gradili za danes.

Ni se prekobalilo pretirano število let, toda posnetek lepo priča, da so bila včasih kolesa delavcem našega obrata v Črnomlju poglavitno prevozno sredstvo. In kako je danes?

Takole je bilo včasih pri malici in takšna je bila menza včasih. Pa danes?

Ekonomist Branko

Branko Herak je pripravnik, ki se na delovnem mestu sicer še ni izkazal, ker pač zato še ni imel priložnosti, saj je v Beti kratek čas. Je diplomirani ekonomist, ki je končal šolanje v Zagrebu.

— V Beti so me zelo lepo sprejeli. Priznati moram, da me je bilo strah priti v Metliko, ker ne poznam tamkajšnjih ljudi, toda v prodajnem oddelku sem se po zaslugi sodelavcev hitro znašel.

— In kaj drugače počenjaš, kako preživljaš prosti čas?

— Ukvarjam se s fotografiranjem. Takoj so me pritegnili k Vezilu in prve moje slike so bile že objavljene. Igram pa tudi kitaro.

— Kot kaže, ti torej ni dolgčas?

— Pa tudi pojem pri Akademskem pevskem zboru Ivan Goran Kovačič iz Zagreba. Z njim sem prepotoval skoraj vso Evropo in tudi Ameriko. Povsod smo bili lepo sprejeti. Naš zbor prištevajo med najboljše tovrstne zборе pri nas.

— In kakšni so tvoji načrti?

— Kot kaže, bom delal v komerciali. Pred tem pa me čaka odsluženje vojaškega roka. Bom se pa z veseljem vključil v kulturno življenje mesta. To me je vedno zanimalo. Imam pa občutek, da tu pri vas ni najbolj razgibano. Ogledal sem si nastop petih oktetov pred meseci v domu Partizana in v dvorani je sedelo bolj malo ljudi. To kaže, da za kulturne prireditve ni veliko zanimanja.

— Gotovo nameravaš ostati v Beti?

— Tako nekako. Vidim, da so tu dobri pogoji za delo. Ko bom dobila spoznal delovno organizacijo, se bom že laže vključil v tok njenega dela in življenja. Ta čas pa si bom poskušal pridobiti čim več praktičnega znanja.

Fotografija FRANCKE HUDE iz Mirne peči ni uspela, ker je tovarišica Francka sramežljivo bežala pred Brankovo kamero. Tako bo pogovor brez slike. Prav ji je!

Francka dela v Beti od leta 1959. Pričela je kot vajenka, 1962. leta pa je postala pomočnica.

— Doma sem iz Biške vasi, stanujem pa na Malem vrhu. To je en kilometer in pol od Mirne peči. V službo pešam.

— Kakšni so spomini na vaših sedemnajst let službe?

— Lepi. Saj se raje spominjam lepih kot grdih stvari.

— Česa najbolj pogrešate v Mirni peči?

— Kulturnih prireditev. Pravo mrtvilo vlada.

— Pa družina?

— Punčka je stara pet let. Med delom skrbi zanjo tašča (blagor vsem, ki se razumejo s taščami!). Otroško varstvo ni organizirano, ker je v vasi premalo otrok.

— Ste družbeno aktivni?

— Bila sem. Naj naštejemo: predsednica mladine, delavskega sveta, osnovne organi-

Lepih sedemnajst

zacije sindikata. Pa še druge funkcije sem imela. Zdaj sem razbremenjena.

— Je bilo takšno delo naporno?

— Delo izven delavnega časa je zelo naporno, poleg tega je premalo podpore članstva. Vsi menijo, da mora predsednik delati vse sam.

— Kako ocenjujete razvoj Beti v dvajsetih letih?

— Beti je zelo napredovala. Pri nas, na primer, smo dobili nove prostore. Veliko je bilo zgrajenega, veliko narejenega, proizvodnja se je specializirala.

— Je poskrbljeno za družbeni standard?

— Je. Prehrana je v redu, letovanja pa bi se dalo bolje organizirati. To je sicer bolj stvar mladine.

— Saj res: kako kaj mladina tu v Mirni peči?

— Delo peša. Morda k temu pripomore tudi mrtvilo v sami Mirni peči. Nimajo se kam pridružiti, sami pa so prešibki.

— S čim niste zadovoljni?

— Premalo hvalimo ljudi, ki so pridni. Pohvala spodbuja, in tega je premalo.

T. G.

Dobova: Premalo smo enotne

Vsi premočeni od potu smo se privlekli do Dobove (saj ni

tako na koncu sveta). Ko smo se oddahnili, je prikorakala v prijetno hladno pisarno MILENA POLOVIČ in ker je ženska na mestu, je pogovor hitro stekel.

— V TOZD mladina ni najbolj delavna. Okoli dvajset mladink nas je, delati pa jih je pripravljeno le pet, šest. Hoteli smo sestaviti ekipo za kegljanje, a so bile za ta šport navdušene le tri, to pa je premalo.

— Kaj ste storili, da bi delo zazívelo?

— Poskušali smo marsikaj, a ni šlo. Mladih še na izlet ne spraviš. Pramalo smo enotne. Smo pa uredile okolico tovarne, 25. oktobra smo priredile zabavo, kaj drugega pa ne.

— Denar, ta ni problem, kaj?

— Resnici na ljubo, ne. Dekleta nočejo blizu. Resneje se s problemom neaktivnosti ni nihče ukvarjal. Morda bi uspel, če bi se pogledal.

— Dobova mora biti dolgočasen kraj, se mi zdi?

— Niti ne. Tu delata rokometni pa nogometni klub, krajevni mladinski klubi prirejajo

zabave, plese. Pa v kino greš lahko. Res predvajajo v glavnem kavbojke, kriminalke in ljubezenske filme, toda bolje je nekaj kot nič. V zadnjem času mi je bila všeč Ljubezenska zgodba.

— Ste pred kratkim doživeli kaj zanimivega?

— Z Zinko Grejevičovo sva bili na pohodu po poteh Kozjanskega odreda. Pot nas je vodila iz Brežic do Krškega, preko Senovega do Lisce in dalje do Bohorja in Zabukovja, kjer smo prenočili. Drugi dan smo se udeležili proslave pri Tončkovem domu. Prav lepo je bilo.

— Se dekleta zanimajo za izobraževanje ob delu?

— Ja, Milena Pavuna in Danica Ozimc hodita v tekstilno šolo, Milka, Anica in Zdenka pa v dveletno administrativno šolo v Brežicah. Veste, dekleta imajo doma zemljo in za šolo ni tolikšnega zanimanja.

Milena Polovič (punca se zelo skrivnostno smeje) mi še pove, da je predsednica aktiva ZSMS, da je zmagala na teku po ulicah Brežic ob 25. maju, da je obiskovala tečaj krojenja in

šivanja, da se je na tem tečaju veliko naučila in podobno. Branko jo še ovekoveči z aparatom in poslovimo se (še zdaj si nisem razložil njenega smeha).

Tekst: T. G.
Foto: B. Herak

In končno se je zadeva uredila

IVAN CETIN ima malo dalje lase in se dobro spominjam njegove velike treme, ko je moral voditi drugi novoizvoljeni delavski svet podjetja. Doma je iz Mihalovca pri Dobovi in je izučen za krojača pri mojstru

Francu Jurkasu. Rojen je bil na novega leta dan 1924. leta. V osnovni šoli je pil kri s svojimi vragolijami dobovskim učiteljem. 1941. leta je bil za tri leta in pol izseljen v Šlezijo.

— Česa lepega se iz taborišča ne spominjam. Skakal pa sem od veselja, ko je nacizem propadel. Osvobojeni smo bili 15. februarja 1945. leta. Domov smo potovali trideset dni.

— In kam po vojni?

— Vstopil sem v jugoslovansko armijo. Po vrnitvi sem opravil izpit za krojaškega pomočnika. Imel sem sicer nemškega, a ni veljal. Potem sem bil deset let sam svoj gospodar. Nato sem se zaposlil v Beti, kjer delam že trinajst let.

— Na katerem delovnem mestu?

— Pol leta sem šival, pa so me premestili k tračni žagi, kjer delam še danes.

— Družine nič ne omenjate. Ste še zmeraj sami?

— Žena dela tu v Beti. Punca pa je stara dvaindvajset let in bo po letu dni končala ekonomsko fakulteto v Zagrebu.

— Imate stanovanje?

— Kupili smo narejeno hišo. Denar je prišel od dote, a tudi žena je dobila pri Beti posojilo.

Podjetju je zvesta že od vsega začetka.

— Lahko poveste, kako je bilo kaj v preteklosti?

— Imeli smo težke probleme. V obratu je prihajalo do scen, mojstri so hodili po svojih poteh, kar nam ni bilo všeč in smo to jasno in glasno tudi povedali. Znašli smo se na oglasni deski, delegacija je odpotovala v Metliko, no, in

končno se je zadeva uredila, saj je bil že čas.

— In kako se vam zdi danes?

— Menim, da je dobro. Disciplina je v redu, delo teče, le osebni dohodek je bolj slab. Sicer pa: kdaj pa so bili ljudje že zadovoljni s plačilom? Nikoli ni prav. O, zdaj je dobro.

T. G.
Foto: B. Herak

SPET REVIIJA

Konec avgusta ali v začetku septembra bomo ponovno pričeli z modnimi revijami na Vinomerju. Kupcem bomo prikazovali modele iz pomladno-poletne kolekcije 1977, po reviji pa bo zaključevanje. Na revijah na Vinomerju bo, kakor lani, tudi letos sodeloval Komet s prikazom svojih neдрčkov, steznikov in steznih hlačk. Prodaja s pomočjo modnih revij se je pokazala kot zelo učinkovita in ker gostom postrežemo v lastni režiji, so stroški veliko manjši, kot bi bili sicer. Za zaposlene iz obeh delovnih organizacij pa bomo pripravili revijo oktobra v domu Partizana.

RAK NA JETRIH, ZOLČNIKU IN TREBUŠNI SLINAVKI

Od 4064 bolnikov, pri katerih smo leta 1972 zdravniki v Sloveniji ugotovili, da so na novo zboleli za rakom, jih je 23 prizadel rak na jetrih, 69 na žolčniku, 88 pa rak na trebušni slinavki. Ti trije organi ležijo globoko v trebušni votlini in je zato znamenja rakastih obolenj na njih težko pravočasno poiskati. Zato se pri raku na teh organih še zlasti usodno zastavlja vprašanje: kako ga pravočasno odkriti?

Pri ugotavljanju seveda nismo brez moči, kajti rak, vsaj pri nas, le redkokdaj napade sicer zdrava jetra, žolčnik ali trebušno slinavko. Najpogostejše se razraste po predhodnih boleznih, zato ga lahko domnevamo. Ob primerni skrbi za bolnika in ob pravilni bolnikovi zavzetosti za zdravje ga tudi pravočasno odkrijemo in ozdravimo.

Rak na jetrih se na primer najpogostejše razvije iz jetrne ciroze. Med predrakava stanja lahko štejejo tudi nekatera parazitska obolenja jeter in, kar za Slovenijo sicer ni značilno, pomanjkljivo prehrano. Primeri se tudi, da se rakavi zasevki vkrajujejo v jetra iz svojih prvotnih kottišč denimo iz prebavnega trakta, se pravi iz želodca in čreves ali iz pljuč, dojki ali od drugod.

Podobno velja za raka na žolčniku. Tudi ta ima svoje predhodnike. To so v 80 odstotkih žolčni kamni ali pa kronično vnetje žolčnika, ki pa je po navadi spet posledica žolčnih kamnov.

Če zaslužitmo raka, naj nas vodijo naslednja načela:

Prva znamenja še ne pomenijo raka.

Podobni simptomi se pojavljajo tudi pri drugih boleznih.

Pretiran strah je nepotreben in celo lahko škodljiv.

Kako lahko začutimo najzgodnejše pojave? Dve tretjini naših bolnikov sta jih začutili v obliki splošnih prebavnih težav, kot so slabost, bruhanje, napenjanje, zaprtje, tiščanje oziroma nejasne trebušne bolečine, hujšanje, zlatenica in zvišana telesna temperatura.

Vsa ta znamenja seveda niso značilna samo za raka. Pogostejše oznanjajo kakšno drugo bolezen prebavnih organov, za katero niso značilne zle tvorbe. Kljub temu moramo ob takšnih znamenjih takoj k zdravniku. Edino on lahko odkrije pravo naravo bolezni.

Tu pa se zdravniki srečujemo s pojavom, ki nam nikakor ni ljub, ki nam znatno otežuje zdravljenje in ki le poglablja rakavo mračno slavo. Marsikdaj vprašamo bolnika, zgroženi nad njegovim stanjem, zakaj je zanemaril svoje težave in ni prišel po pomoč ob prvih znamenjih, ki jih je čutil? Tako zvemo, da marsikdo ni hotel priti k nam le zato, ker se je bal pogledati resnici v oči. Le zaradi strahu, da je morebiti zbolel za rakom, zgubi odločnost in se prepusti usodi. Mnogi naši ljudje so namreč še zmeraj prepričani, da

diagnoza rak pomeni – smrtno obsodbo.

To pa je zmota, včasih tragična zmota. Upanja za ozdravitev je mnogo več, kot to mnogi mislijo. Če raka zgodaj odkrijemo in pravočasno zdravimo, je lahko ozdravljiv.

V začetnem stadiju razvoja raka se sicer lahko pripeti, da ob prvem pregledu tudi specialist ne bo pravilno presodil njegovih znamenj. Lahko pa mu zaupamo, da bo bolnika ponovno preiskoval vse dotlej, dokler ne bo zanesljivo razčistil, za kakšno obolenje gre.

Vzrok za težavno ugotavljanje je v tem, da ima rak nešteto videzov. Njegov začetek je lahko zahrbtn in počasen ali pa eksploziven, z naglim razvojem po organizmu. Na dojki ali na koži nam ga ni težavno odkriti. Mnogo bolj je ugotavljanje zapleteno in zahtevno pri prizadetosti skritih organov, kot so trebušna slinavka, jetra in žolčnik. Na teh organih je potek razvoja raka dolgo neopazen: od prve rakave celice do tumorja. Ta je najprej majhen kot bučikina glavica, potem pa postaja vse večji in večji, dokler naposled ne prizade funkcije organov in začne povzročati težave. Prav zato so pri vseh predrakavih stanjih, kot so jetrna ciroza in druge bolezni, ki smo jih omenili, nujno potrebne ponovne skrbne preiskave. Le tako lahko raka odkrijemo na samem začetku, takrat, ko je še krajše omejen in ga lahko korenito ozdravimo.

Raziskovalci vztrajno iščejo nekak splošen test, s katerim bi lahko zanesljivo ugotavljali začetna rakava obolenja. Prelepo bi bilo, če bi to bila n.p.r. laboratorijska preiskava krvi, ob kateri bi nas lahko določne spremembe opozorile na raka, tako kot je na primer zvišan krvni sladkor znamenje sladkorne bolezni. Žal takega testa za večino rakov danes še nimamo, nemara prav zato, ker je šlo za raziskavo Lune več sredstev in sil kot za raziskave raka.

Vendar pa imamo tudi v času, ko nam še ni na voljo tak splošen test, nekaj zadovoljivih metod za zgodnje ugotavljanje raka. Razen tega pa poznamo tudi nekaj simptomov, ki nas lahko opozorijo nanj. Tako opozorilo je n.p.r. zvišana sedimentacija rdečih krvničk v krvi, prav tako povečana jetra ali žolčnik, ki ju ob preiskavi lahko otipujemo. Vendar je treba spet povedati, da je zvišana sedimentacija pogostna tudi pri raznih vnetjih in drugih boleznih. Povečana jetra pa so veliko bolj kot za raka značilna za vnetje jeter, cirozo, alkoholizem, srčna obolenja itd.

Ker se ta obolenja lahko zahrbtno sprevržejo v raka, je potrebnih nekaj orientacijskih preiskav: najprej rentgensko slikanje žolčnika, želodca in dvanajsternika. Hkratne laboratorijske preiskave za analizo encimov krvi nam lahko zelo koristijo. Koristne so lahko tudi preiskave z radioizotopi. Te nam lahko pokažejo okvare na jetrih že, če je tumor velik dva centimetra.

Biokemične laboratorijske preiskave pa vendarle niso popolnoma zanesljive. Težava je v tem, da tumor lahko uniči že polovico jetrnega tkiva, pa jetra še zmeraj opravljajo svojo nalogo v tolikšni meri, da so izvidi normalni in nas tako pustijo na cedilu.

Onkologija pa vendarle koraka spodbudno naprej. Napredek v ugotavljanju raka nam je prinesla citološka diagnostika. Jetra, žolčnik in trebušna slinavka izločajo namreč po skupnih izvodilih v dvanajsternik sokove. Če dvanajsternik izperemo, lahko pod mikroskopom odkrijemo v teh sokovih odluščene rakave celice. Najbolj zanesljive diagnostični

ukrep pa je takoimenovana laparoskopija. Lotimo se je tako, da trebušno steno krajevno omrtvičimo in jo prebodemo; skozi to odprtino uvedemo v trebušno votlino optičen instrument, ki mu pravimo endoskop. Z vbrizganjem zraka trebušne stene nekoliko razmaknemo, toliko, da lahko pregledamo površino jeter, dele žolčnika, črevesa in sprednjo steno želodca. Pri tem lahko odščipnemo tudi košček sumljivega tkiva, da bi ga preiskali pod mikroskopom in ugotovili, ali gre za raka ali ne.

Rak je torej odkrit. Kaj sedaj?

Najuspešnejše orozje je nož, če z njim uspejo, da rakavo tkivo v celoti izrežejo. To pa je mogoče le takrat, kadar je rak še omejen in se še ni predaleč razširil v okolico. Kadar raka ni moč v celoti izrezati, nam nekatere možnosti nudi sodobno obsevalno zdravljenje. Z njim bolniku lahko olajšamo težave in podaljšamo življenje. Sodobne obsevalne naprave: „gamatron“, „teratron“ in „betatron“, so nam na voljo tudi na našem onkološkem inštitutu. Z žarki visoke energije, ki jih natančno usmerimo v določeno globino, lahko rakavo tkivo popolnoma uničimo ali pa ga vsaj za nekaj časa zavremo v rasti.

Raziskovalci po svetu pa se zdaj vse bolj ogrevajo za kemoterapijo, za zdravljenje z zdravili. Ta sredstva imajo vsekakor največjo bodočnost v zdravljenju raka, saj z njimi lahko napademo rakave celice tam, kjer jim s kirurgijo in z obsevanjem ne moremo blizu.

Danes je glavna vloga kemoterapije lajšanje napredovale bolezni in njene vrednosti nebi smeli podcenjevati. Često pozabljamo, da gre v interni medicini pri večini bolezni samo za paliativno in ne vzročno zdravljenje. Bodočnost kemoterapije pa je v kombinaciji s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenju začetne bolezni.

Rešitev problematike zdravljenja raka vidimo v iskanju bolj učinkovite terapije. To zahteva klinične raziskave novih zdravil in kombinacij pri napredovali bolezni, ko odpovedo vsi ustaljeni načini zdravljenja ter vključitev tako dobljenih optimalnih shem s kirurgijo in radioterapijo v zdravljenje začetne, domnevno ozdravljive bolezni. Domnevamo, da bo predlagana strategija odkrila načine, s katerimi bomo uničili subklinična metastatična mikrožarišča in rizični bolnikom podaljšali preživetje.

Strah pred rakom je vsajen v vse nas. Nespametno pa je, če zapiramo oči pred njim in se nebogljeno vdamo v usodo. Še zmeraj premalo znano dejstvo je, da se proti tej bolezni lahko uspešno borimo, če le znamo dovolj skrbeti za svoje zdravje. Tudi za raka velja stara resnica, da je bolezen bolje preprečevati kot zdraviti. Tudi pri tako zavratnem raku, kot je le-ta na jetrih, žolčniku in trebušni slinavki, lahko nekaj storimo za njegovo preprečevanje: ne pretiravamo s pitjem alkoholnih pijač, skrbimo za zdravo in redno prehrano ter se – če imamo žolčne kamne – čimprej odločimo za operacijo.

dr. MARJAN NAGLAS

RAK NA SEČILIH

Tudi najmanjša sled krvi v seču naj nam bo opozorilo, da moramo k zdravniku.

Ledvični tumorji so razmeroma pogostni pri otrocih: 20 odstotkov vseh tumorjev zraste na ledvicah. Pri odraslih sodijo med redkeje bule. Pri moških zavzemajo 2 odstotka, pri ženskah 1,5 odstotka vseh vrst

tumorjev. Nevarni so predvsem zato, ker dolgo ne dajejo nobenih bolezenskih znamenj; bolezen spoznamo šele takrat, ko je tumor že velik in ga ne moremo več uspešno pozdraviti.

Najpogostnejše znamenje ledvičnega raka je krvavitev iz ledvic. Krvavitev je lahko močna, tako da že s prostim očesom opazimo rožnat, rjav, včasih celo izrazito krvav seč. Seč je lahko navidez normalen, pod mikroskopom pa vidimo primešano kri. Krvav seč se lahko pojavlja občasno, vsakih nekaj dni ali še redkeje. Krvni strdki v seču povzročajo krče v sečevodu, ki jih bolnik občuti kot bolečine v ledjih. Bolečine lahko povzročijo tudi vnetje ledvic, ki se čisto pridruži ledvičnemu raku. Pritisk ledvičnega tumorja na črevesje povzroča včasih bolečine v trebuhu in prebavne motnje kot so bljuvanje, zapeka ali driska. Včasih ne najdemo nobenega od naštetih znamenj; bolnika privede k zdravniku hujšanje in slabokrvnost. Pri majhnem otroku nereditko mati prva opazi ledvični tumor, ko pri kopanju zatiplje bule v trebuhu.

Za ugotavljanje ledvičnih tumorjev uporabljamo razne metode rentgenskega slikanja, kot so: slikanje ledvičnih čašic (pielografija), slikanje ledvičnih žil (arteriografija) in slikanje ledvic v slojih (tomografija). Tudi preiskave z radioaktivnimi izotopi, scintigrafija in nefrografija, nam uspešno služijo pri ugotavljanju ledvičnega raka. Včasih najdemo v seču odluščene rakave celice in z mikroskopsko preiskavo seča ugotovimo rakavo bolezen. Mnogokrat pa kljub vsem tem preiskavam ne moremo zanesljivo ugotoviti tumorja. Takrat je potrebna operacija in šele preiskava koščka tkiva, ki ga odvzamemo med operacijo, dokončno potrdi ali ovrže sum na raka.

Zdravljenje ledvičnega raka je uspešno le v primeru, če tumor z obolelo ledvico vred pri operaciji v celoti odstranimo. Obsevanje le zavre rast in zmanjša bolečine, ne more pa ledvičnih tumorjev trajno ozdraviti. Zasevke ledvičnega raka najdemo v pljučih, kosteh in jetrih. Ledvični rak pri otrocih, tako imenovani Wilmsov tumor, je možno dokaj uspešno zdraviti s kombinacijo operacije, obsevanja in citostatikov (tj. zdravil, ki zavirajo razmnoževanje rakastih celic) tudi v primerih, ko je bula že zelo velika in je ne moremo v celoti odstraniti.

Rak sečnega mehurja je pogostejši od ledvičnega. Pri moških med 50 in 70 letom zavzema 4 odstotke, pri ženskah 2 odstotka vseh tumorjev.

V primerjavi z ledvičnim rakom, kjer ne poznamo vzročnikov nastanka, vemo o nastanku raka na mehurju več. Pogosto obolevajo delavci, ki so zaposleni v industriji anilinskih barvil. Anilini, ki pridejo v telo najbrž z vdihavanjem, se razgradijo v betanafilamin in benzin. Ti dve snovi se izločata s sečem, pri čemer dražita sluznico mehurja in izzovejo rast tumorskih celic. Pogostnost raka na mehurju pri Egipčanih povezujejo s parazitskim *Schistosoma hematobium*, ki povzroča v steni mehurja bolezen bilharziozo. Motnje v presnovi beljakovine triptofana so pogostne pri bolnikih z rakom na mehurju. Tudi nikotin, zlasti kajenje cigaret, kaže, da ima svoj delež pri nastanku tega raka. Obširne in resne raziskave so dokazale, da dolgotrajni kadilci v 50 odstotkih pogostejše zbolijo za rakom na mehurju kot nekadilci.

Zla tvorba se pogosto razvije iz nenevarnih izrastkov na mehurju, papilomov. Le-ti kot tudi pravi rak pogosto krvavijo. Krvava voda se

(Nadaljevanje v naslednji št.)

Desetletje napredka

Z delavko, kot je Marija Glas, bi se človek pogovarjal ure in ure. Deluje umirjeno, zrelo – kot narava jeseni. Doma je iz Sel pri Dobovi. To je pet kilometrov stran. Na delo hodi peš ali pa z ajaha kolo.

– 16. maja je preteklo deset let, odkar sem v Beti. Trenutno delam na obračunu osebnih dohodkov, drugače pa pregledujem gotove izdelke.

– Vaši spomini izpred desetih let.

– Težko je bilo. Človek ne more verjeti, da se lahko stvari v kratkem desetletju tako spremenile: pogledajte, kako lepe prostore imamo, razumemo se kot družina. Tudi osebno se stvari urejajo. Res sem bolna, toda bolezen prenašam vdano. Hčerka bo jeseni doštudirala na višji upravni šoli. Lepše nam bo.

– Povedali ste mi, da imate tudi sina.

– Res je. Gre se trgovca. Dokončal je srednjo politično šolo in je zaposlen v Celulozi Krško. Hčerka in sin še vedno stanujeta pri nas. Sta neporočena.

– Kako se prebivate skozi življenje?

– Malo vrta imamo. V glavnem pa živimo od osebnega dohodka. Mož dela v Zavarovalnici v Krškem. S sinom se vozita tja. Mož že petindvajset let.

– Kje ste bili prej zaposleni?

– Tudi v Krškem. V ILO. Potem sem delala v Vrtinariji Čatež.

– In vaše politično delo?

– V mladosti sem bila delavna pri mladini. Bila sem tudi članica Zveze komunistov. Zdaj nisem več. Po razformiranju osnovne organizacije smo se razkropili. Že trikrat so me v kratkem predlagali za sprejem. Bolezen mi je marsikaj onemogočila. Delam pa še zdaj v samoupravnih organih, v sindikatu. Letos sem prejela

srebrno značko, ki mi veliko pomeni.

– Mladi v vaši TOZD niso najbolj delavni. Morda veste za vzrok?

– So iz kmečkih družin, zato nimajo časa za politično delo. Pa tudi veselja ne. Nagovarjali smo jih, mi starejši, a ni šlo. Prepričana sem, da bi starejši prej zagrabil za kakšno akcijo kot mladi. Tako je to!

– Kaj menite o Vezilu?

– To je koristen list. Rada ga berem, a so TOZD premalo udeležene v njem. Sami smo krivi, ker se ne oglašamo.

– In kaj vas v listu najbolj zanima?

– Prav vse: delo v delovni organizaciji, pogrešam pa opise življenja posameznih delavcev, njihove težave, uspehe, ugodnosti. To bi zanimalo vse.

– Je po vašem mnenju dobro poskrbljeno za letovanje delavcev?

– Seča je premajhna, da bi lahko zadostila potrebam ob kolektivnem dopustu. Veseli me, da so asfaltirali tisti košček ceste. V našem domu sem bila le dvakrat in še to na izletu. Sicer pa sem z možem preživela pred leti dopust v Poreču.

– Česa vam najbolj primanjkuje v Dobovi?

– Ko so bili otroci majhni, otroškega varstva. Zdaj pa pogrešam trgovino, ki bi prodajala sadje in zelenjavo. Tudi kruh je treba kupovati v Brezicah ali v Zagrebu. A tudi mesnice ne morem pohvaliti.

– Pa kultura?

– To me je zelo zanimalo. Še posebno drame pa pevski zbori. Premalokrat zavije kdo sem k nam, a če pride, je zelo velik obisk. Ljudje si žele kulture, toda od želja se ne da živeti.

Besedilo: Toni Gašperič

Foto: Branko Herak

Vesti v besedi in sliki

STEKEL JE JOCKEY PROGRAM

V Mirni peči se radi pohvalijo, da je stekla proizvodnja Jockey programa, ki zajema moški slip in moško majico. Pogovori o tovrstni proizvodnji segajo sicer v leto 1974, vendar je prišlo do uresničitve programa šele letos. Največ težav je bilo pri iskanju ustrezne surovine. Kupec je z dosedaj prejetimi izdelki zelo zadovoljen, saj je kvaliteta enkratna.

Sodelovanje je dolgoročno, odkup je zagotovljen, zato se ni bati, da bi se kopičile zaloge.

ITALIJANI IN AVSTRIJCI V BETI

Otroci iz pobratenih občin Ronchi (Italija) in Wagna (Avstrija) so si ogledali te dni tudi proizvodne prostore naše delovne organizacije. Otroci so bili v Metliki na štirinajstdnevem letovanju in so tako vrnili obisk metliški „deci“, ki je preživela del svojih počitnic v Ronchi oziroma v Wagni. Pri nas je letovalo osemnajst otrok, ki so odšli na svoje domove z najlepšimi vtisi.

PORTOROŽ: ZADOVOLJNI DOPUSTNIKI

Vsi, ki so preživeli dopust v našem počitniškem domu v Seči pri Portorožu, so se vrnili domov spočiti in zadovoljni. Hrana je bila v redu, le vreme je kaj rado ponagajalo. V deževnem času so dopustniki kvartali, poslušali plošče, a tudi plesa ni manjkalo. Vsi so si pa bili enotni v ugotovitvi, da domu manjka televizijski sprejemnik (nekoč je že baje bil tam, a je „izhlapel“ v neznano). Nesončni dnevi bi bili veliko krajši ob gledanju televizijskega programa.

SREČANJE OKTETOV

V juliju je v Metliki prepevalo pet oktetov. Pred skoraj prazno dvorano. Nekaj sivih glav je bilo videti razmetanih po množici stolov. Pa kje kakšen mlad človek. Človek se začudeno sprašuje, kje so bili prosvetni delavci, pa predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter vsi tisti, ki vsak čas glasno kritizirajo mrtvilo na kulturnem področju.

Dvorana se je počasi polnila. Z okteti, ki so opravili svoj nastop. Človek, ki je bil na predstavi, je rdel od primitivizma naše duše, ki se ne meni za nič lepega, niti za lepo slovensko pesem ne. Okteti so nam jo pričarali, mi pa smo poskrbeli za njih razočaranje. Z našo neudeležbo, ki postaja vse bolj kronična, ko je na sporedu kaj resnega.

Okteti so odpeli svoje, dali smo jim lepe rdeče nageljne, s katerimi pa nismo zabrisali zevajoče praznine v domu Partizana. In hladno ti je pri duši, ko spoznaš, da se stvari ne gibljejo proti plusu, ampak proti minusu.

T. G.

Stara bajta pred TOZD Konfekcija Mirna peč ni v okras niti kraju niti Beti. Čas bi bil, da bi zapeli krampi in lopate in da bi se stavba spremenila v „prah in pepel“. (Foto: B. Herak)

O Romih in kar tako

Tudi v naši občini živijo Romi, s katerimi se radi pohvalimo, da so veliko bolj „civilizirani“, kot tisti, ki brskajo po smetišču nedaleč od Novega mesta.

Naši Romi so si zgradili hiše, resnici na ljubo – ne vsi, si poiskali zaposlitev in nekateri so prav pridni delavci. Le-te kot primerke slikamo po časopisih in smo veseli, da se je del Romov odvadil svojih prvobitnih preseljevanj, izostajanj iz šole, manjših tatvin po njivah in podobnega.

Rome smo potisnili na rob urbaniziranih naselij: žive na Gaugen hribu, na Ciganci in v gradaški lozi. Kako žive, ve malokdo, kajti redki so, ki si želijo ali si upajo približati se njihovim bivališčem.

Da se Romi ne kopljejo v izobilju, vemo. Da je treba bojevati prave vojske za vselitev Roma v družbeno stanovanje, tudi.

Čudni primerki ljudi smo: obsojamo rasno diskriminacijo v Ameriki, pobijanje črncev v Johannesburgu, na drugi strani pa smo se pripravljali z vsemi štirimi boriti zoper to, da bi dobili za soseda Roma. V naših možganih je predsodek, da je Rom izprijenec, ki se ga je treba bati.

Že kot otroka so me starejši plašili, češ, odnesla te bo Ciganka, če ne boš pridno papcal, če se boš pohulal v hlačke itd.

Kjerkoli je izginila kokoš, so bili tega krivi Romi, akoravno gredo kokoši v slast tudi drugemu prebivalstvu. In tako naprej.

Kaže pa, da so se pričeli Romi osveščati.

Nemalokrat se zgodi, da priroma do nas prošnja za stanovanje, kajti težko je živeti v razpadajoči baraki s kopico otrok, ki bi tudi radi napisali domačo nalogo za mizo in ne morda na panju.

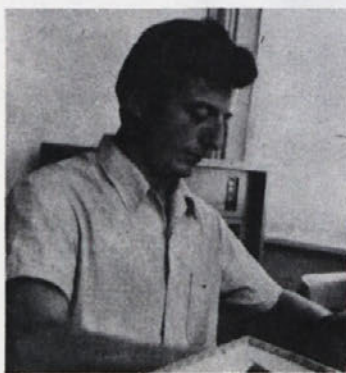
In tu se začne zapletati. Neverjetno je, kolikšen plaz misli sproži takale prošnja, koliko spečih nasprotovanj se prebudi v nas, koliko pomislekov imamo, koliko negativnega najdemo pa še in še.

Zadeva je zamotana in nekako ljubše bi nam bilo, ako ne bi prišlo do nje, kajti z odrinitvijo Romov na robove našega bivanja smo bili prepričani, da smo rešili tudi njihov problem. Vendar temu, kot vidimo, ni tako.

Končno bo treba ugrizniti v jabolko, pa če je še tako kislo, kajti problem obstaja, akoravno nam ne visi vsak dan pred nosom.

T. G.

Poletni foto utrinki

MARKO MAKŠE, vratar v TOZD Konfekcija Mirna peč, pravi, da so ženske tiste, ki nagajajo vratarjem. Med sedenjem v svojem prostoru zgiblje škatle in tako nadomesti delavko, ki je bila nastavljena le za ta posel. Dnevno zloži 400 do 500 škatel. Je pa tovariš Marko dobre volje in se nad delom ne pritožuje. Foto: B. Herak)

Pred kratkim je prišla v Suho krajino že četrta brigadirski izmena, ki se je, podobno kot prejšnje, z vso silo spoprijela s suhokrajinskim kršem. Na sliki: predsednik Zveze socialistične mladine Slovenije na enem izmed obiskov v Prevolah, kjer se je pogovarjal tui z belokranjskimi brigadirji.

Metlika se ne more pohvaliti z dobrimi športniki. Lahko omenimo le košarkarje, igralce namiznega tenisa in morebiti nogometaše v občinski mladinski nogometni ligi. To je vse. V zadnjem času pa se je na mestnih ulicah pojavila skupina kolesarjev, ki pa žal niso domačini, pač pa člani novomeškega „Novoteksa“, ki se radi spustijo do Kolpe. Slišati je, da tudi domači tekstilci pripravljajo ekipo. Če se dajemo v košarki...

Tudi v TOZD Konfekcija Mirna peč je veliko mladih, o katerih pa v našem Vezilu vse premalo pišemo. Gotovo je v interesu tamkajšnjih delavcev, da se tudi o njih več sliši, zato bi morali prijeti za pero in pogumno napisati o svojem življenju. Sicer bo praznina ostala. (Foto: B. Herak)

V kratkem se bodo začele modne revije. Minule so dokazale, da je taka oblika propagande dokaj donosna in zaradi tega bodo imele naše manekenke tudi to jesen precej dela. Na sliki: priljubljen manekenski „parček“.

Današnji posnetek v „Poletnih fotoutrinkih“ dokazuje, da tudi Kolpa ni varna pred „divjimi“ turisti, ki naravo spoštujejo le toliko, da v njej prebijejo prijetno urico. Na to, da bodo za njimi prišli tudi drugi občani, verjetno niti ne pomislijo, v nasprotnem primeru bi namreč za sabo pospravili.

